

ELS OCELLS DEL PATI

Jesús Chivite Pérez (jchivite@pie.xtec.es)

CEIP Sant Josep – El Pi

Àrea: Coneixement del Medi Natural

Nivell: Cicle Mitjà i Superior

“Els ocells del pati” és una sèrie d’activitats que pretenen mostrar i ensenyar a identificar les aus que tenim prop nostre i que conviuen amb nosaltres al pati de l’escola i també a la nostra ciutat o poble.

La idea bàsica en elaborar aquestes activitats és la d’adonar-se que podem fer observacions interessants, en aquest cas d’ocells, sense desplaçar-nos gaire, al propi pati de l’escola (a les pistes, entre els arbres, entre els arbustos del jardí, al cel, ...).

A l’escola estem acostumats a que quan acaba el pati les gavines, els pardals, els coloms, les garses, vinguin a menjar-se les restes d’esmorzars que han pogut caure a terra. Si ens fixem una mica més podem observar també com vénen a beure a la font. Si parem l’orella podem escoltar el cant d’alguns ocells que ens alegren l’oïda: pit-roig, merles, pardals, cadeneres, gafarrons, ...

També cal diferenciar que hi ha ocells tot l’any amb nosaltres i d’altres que en són temporals d’unes estacions concretes. Per exemple el pit-roig el veurem exclusivament a la tardor i a l’hivern, l’oreneta la veurem a la primavera i l’estiu, etc.

El que es pretén també, és que siguem respectuosos amb l’entorn i que sapiguem veure l’ecosistema que podem observar a les ciutats i pobles. Que això dels ecosistemes no és únicament un tema del llibre de Coneixement del Medi sinó que és una realitat natural que ens envolta i de la qual som part. Entendre que els ocells ens són beneficiosos per mantenir l’equilibri natural i que juntament amb les plantes i d’altres éssers vius conformen l’ecosistema; que tal com estudiem a l’escola, en ell està tot interrelacionat: la llum, el sol, els éssers vius,

OBJECTIUS

- Conèixer els ocells que veiem al pati de l’escola.
- Fer observacions d’aquest ocells i dels seus costums, alimentació, nius, ...
- Identificar-los en diferents situacions.
- Aprendre les diferents parts d’un ocell.
- Diferenciar els diferents tipus de plomes i la seva funció.
- Parlar de diferents temes relacionats amb ells com la migració, ocells en perill d’extinció, superpoblació d’ocells, ocells oportunistes,
- Saber diferenciar les possibles diferències entre mascles i femelles.
- Escoltar amb atenció per identificar els cants i reconèixer els més característics.
- Construir caixes niu.
- Utilitzar correctament uns prismàtics per fer l’observació d’ocells.
- Saber buscar a les guies i llibres de la biblioteca de l’escola informació sobre els ocells del pati.

- Veure actituds concretes en els ocells, època de zel, competència pels aliments que troben, delimitació del territori pel cant, etc.
- Gaudir de la companyia que ens proporcionen els ocells.
- Jugar i gaudir veient i escoltant els ocells del pati dintre de l'ordinador.
- Saber veure que els ocells formen part de la cultura popular i que hi ha una representació en les poesies, cançons, refranys, maneres de dir, dites, textos literaris.

CONTINGUTS

- Coneixement del nom dels ocells del pati. Sobretot el més comuns, que són uns 15. En total parlem de 31 ocells diferents.
- Coneixement del cant dels més característics: pardals, cadeneres, merles, pit-roig, garses, etc.
- Identificació de siluetes d'ocells.
- Parts d'un ocell.
- Parts d'una ploma i tipus de plomes i la seva funció.
- Identificació de l'ecosistema que hi ha al pati i en la ciutat o poble en general. Veure les seves parts i components.
- Cadenes i xarxes alimentàries.
- Qüestions generals sobre ocells: nidificació, migracions, alimentació, ocells nocturns i diürns, adaptacions del seu cos per l'alimentació, pels desplaçaments, tipus de vols, noms científics, etc.
- Dimorfisme sexual. A vegades, mascles i femelles són diferents, per què?
- Curiositats sobre els ocells que veiem al pati. Quantitats. Oportunisme. Abundància.
- Consulta de làmines informatives i llibres d'ocells.

ESTRUCTURA DE LES ACTIVITATS

Les activitats s'estructuren en vuit apartats que corresponen a vuit paquets del Clic amb un total de 121 activitats.

Després de la pantalla de presentació apareix una altra que està dividida en vuit botons rectangulars que són les següents seccions:

IDENTIFIQUEM ELS OCELLS DEL PATI (24 activitats)

- Activitats d'informació on es clica sobre el dibuix i surt el nom i el seu cant.
- Activitats d'identificació d'un ocell entre d'altres quatre.
- Activitats de relació entre l'ocell i el seu nom.
- Activitats d'associació del cant amb l'ocell.

CONEIXEM MILLOR ELS OCELLS (17 activitats)

- Activitats d'identificació d'ocells pel dibuix en una làmina informativa.
- Activitat d'exploració per identificar les parts d'un ocell.
- Activitats d'informació sobre el dimorfisme sexual. Mascles i femelles.
- Activitats d'informació i joc sobre les parts d'una ploma i els seus tipus.
- Activitats d'informació sobre el niu d'un ocell.
- Activitat d'informació per la construcció d'una capsula niu.
- Activitats de text i associació sobre la migració.

SOPES D'OCELLS (6 activitats)

- Activitats de localització en ordre de dificultat de quatre ocells en una sopa de lletres on apareix el dibuix i el cant.

REFRANYS, DITES I MANERES DE DIR (10 activitats)

- Activitats de text sobre refranys catalans.
- Activitats de text sobre dites populars.
- Activitats de text sobre maneres de dir.
- Activitats de puzzles d'ordenar refranys.

JUGUEM AMB ELS OCELLS (8 activitats)

- Activitats de trobar les sis diferències en dos exemplar d'ocells aparentment iguals.
- Activitats de text de comptar ocells que apareixen en diferents quantitats de nombre, tamany i orientació.
- Activitats de relacionar el nom amb la silueta de l'ocell.
- Activitat per imprimir i escriure el noms de 15 ocells amb les paraules creuades.
- Activitat d'informació sobre com fer un ocell de paper.

JUGUEM AMB LES PARAULES (12 activitats)

- Activitats de text d'ordenació de cançons i poesies.

- Activitats de text d'omplir paraules en poemes
- Activitats de text de marcar paraules.
- Activitats de text d'escriure el nom dels ocells.

FEM PUZZLES (7 activitats)

- Activitats de fer puzzles de diferents tipus.

GUIA I CANTS DELS OCELLS (35 activitats)

- Activitat d'informació de la guia d'ocells.
- Introducció de la guia amb consells d'ús.
- Activitat d'informació sobre les parts d'un ocell.
- Activitat d'informació sobre l'ús de prismàtics.
- Activitats d'informació on es descriu l'ocell amb el dibuix i el seu cant.

Bibliografia

- **De Juana, E / Varela, J.M.** (2000) *Guia de las aves de España, Península, Baleares y Canarias*. Lynx Edicions. Barcelona.
- **SEO/BirdLife.** (1997) *Atlas de la aves de España.1975-1995*. Lynx Edicions. Barcelona.
- **SEO/BirdLife.** (1996) *Guia de las aves comunes de España. Madrid*.
- **Jonsson, Lars** (1994). *Ocells d'Europa amb el Nord d'Europa i l'Orient Mitjà*. Edicions Omega. Barcelona.
- **Patronat Metropolità. Parc de Collserola.** (1995) *Els ocells de Collserola. Els ocells més freqüents*. Àrea Metropolitana de Barcelona.
- **Gutiérrez, R./ Esteban, P./ Santaefemia, F. X.** (1995) *Els ocells del Delta del Llobregat*. Lynx Edicions. Barcelona
- **Bruun, B. / Singer, A.** (1971) *Guia de las aves de Europa*. Ediciones Omega. Barcelona.
- **Thiede, W.** (1977) *Pequeña guia de las aves de Europa*. Ediciones Omega. Barcelona.
- **Holde, P.** (1981) *Guías de la Naturaleza. Aves*. Editorial Juventud. Barcelona.
- **Burnie, D.** (1992) *El pájaro y su nido*. A Dorling Kindersley Book. Círculo de Lectores. Barcelona.
- **Jürgen, N.** (1983) *Pájaros cantores*. Guia de la Naturaleza. Editorial Everest. León.
- **Fucho, F.** (1998) *El llibre de la caça. Els sistemes de caça a la Fatarella, Terra Alta*. Columna Tresmall. Barcelona.
- **Diaz, R / Diez, I.** (185) *Las aves urbanas*. Penthalon Ediciones. Madrid.
- **Harbard, Chris** (1991) *Aves cantoras. Cómo atraerlas e identificar su canto*. Editorial Acanto S.A.
- **Hart, M** (1977) *La senda de los pájaros*. SM Ediciones. Madrid.
- **Chinery, M.** (1979) *Guia práctica ilustrada. Los amantes de la naturaleza*. Editorial Blume. Barcelona.
- **Hulme, Rob** (1992) *Observación de pájaros*. Editorial Debate. Madrid.
- **Parés, A.** (1998) *Tots els refranys catalans*. Edicions 62. Barcelona.
- **Jiménez, J.R. / García, F. / Alberti, R.** *Mi primer libro de poemas*. Anaya. Barcelona.
- **Ottenheimer, L.** (1986) *El libro del otoño*. Ediciones Altea. Madrid.
- **Ottenheimer, L.** (1986) *El libro de la primavera*. Ediciones Altea. Madrid.
- **Raspall, J.** *Degotall de poemes*. La Galera. Barcelona.
- **Folch, R** *Història Natural del Països Catalans*. Ocells. Barcelona.

Imatges, cants d'ocells i d'altres informacions

- Pàgina personal de José Luis Beamonte. Pájaros de España.
<http://www.fortunecity.com/grenfield/macdonals/296/>
- AVES RED <http://personales.larural.es/diegogcu/default.htm>
- SEO / BirdLife. <http://www.seo.org/>
- Ornitologia.com. <http://www.ornitologia.com/>
- Hiperenciclopèdia Catalana. <http://www.grec.net/cgi-bin/hecentra.pgm>
- Gran diccionari de la Llengua Catalana. Enciclopèdia Catalana, S.A. 1997-2000.
<http://www.grec.net/HOME/CEL/DICC.HTM>